

ISSN 2223-4551

Електронний збірник наукових праць Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

УДК 37

Рік заснування: 2011

Засновники: Комунальний заклад «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради.

Робочі мови: українська, англійська.

Галузь науки: педагогічні науки.

Тематика:

- 13.00.01 - загальна педагогіка та історія педагогіки
- 13.00.02 - теорія та методика навчання
- 13.00.04 - теорія та методика професійної освіти
- 13.00.05 - соціальна педагогіка
- 13.00.06 - теорія та методика управління освітою
- 13.00.07 - теорія та методика виховання
- 13.00.08 - дошкільна педагогіка
- 13.00.09 - теорія навчання
- 19.00.07 - педагогічна та вікова психологія
- 09.00.10 - філософія освіти

Голова колегії, головний редактор:

Гура Тетяна Євгенівна, д.психол.н., професор.

Заступник головного редактора, відповідальний за випуск:

Лісіцин Віталій Вікторович, к.філос.н., доцент.

Члени редакційної колегії:

Гура Олександр Іванович, д.п.н., професор,

Мурзалінова Алла Жакимівна, д.п.н., професор,

Варецька Олена Володимирівна, д.п.н., професор,

Подмазін Сергій Іванович, д.філос.н., доцент,

Шацька Наталія Михайлівна, к.п.н., доцент.

Контактна інформація: zoippo.zp.ua@gmail.com

69035 м.Запоріжжя, вул Незалежної України, 57-А

тел. (061)222-25-84

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Київ www.nbuv.gov.ua

САМООЦІНКА УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ВЛАСНОЇ ДОПИТЛИВОСТІ

Староста В.І.

Україна, м. Ужгород, Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський
національний університет»

Сучасні фахівці в освіті мають володіти цілим комплексом особистісних та професійних якостей, серед яких, з нашого погляду, особливе місце займає допитливість. Великий тлумачний словник сучасної української мови містить таке визначення: «Допитливий – який хоче, намагається про все дізнатися, все зрозуміти» [1, с. 318]. Детальне тлумачення допитливості знаходимо в українському педагогічному словнику: «Допитливість – психічна риса, властивість інтелекту людини. Виявляється у прагненні до широти і глибини знань про довколишній світ і саму себе. Допитливість є однією з форм вияву любові до знань як соціальної і духовної потреби розвинутої особистості, психологічною передумовою розкриття сутності явищ і подій. Допитливість розвивається в процесі пізнання і практичного освоєння людиною об'єктивної дійсності» (С. Гончаренко [2, с. 101]).

На основі аналізу наукових досліджень даної проблеми О. Кузіна [3] формулює особливості пізнавальної активності дошкільників, зокрема допитливість, як один зі щаблів її розвитку. Ознаки допитливості дитини виражаються у пізнавальних питаннях, прояві бажання вирішувати інтелектуальні завдання. Розвивати її можна за правильних умов: оснащення предметного довкілля дитини, заохочення до різноманітної пізнавальної діяльності, що несе пізнавальну функцію, як от експериментальної, пошукової, проектної. Таким чином, на наше переконання, з самого раннього віку ця важлива якість особистості для кожної людини в умовах освітнього процесу набуває особливої ваги.

Дані матеріали спрямовані на висвітлення результатів опитування студентів різних спеціальностей, аспірантів, а також педагогів дошкільної, середньої та вищої освіти щодо рівня їх власної допитливості.

Розглянемо деякі отримані результати емпіричного дослідження, яке проводили на базі Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (далі УжНУ), а також інших закладів освіти. Респондентів просили провести самооцінку рівня власної допитливості за дев'ятибальною шкалою від 1 (низький рівень) до 9 (високий рівень). До анонімного онлайн опитування в Google Forms долучили 42 студентів-магістрантів спеціальності 012 «Дошкільна освіта» (далі ДО) та 013 «Початкова освіта» (далі ПО), 49 студентів-магістрантів спеціальності 014 «Середня освіта» (далі СО), 212 вихователів закладів дошкільної освіти (далі ЗДО), 148 учителів 1-4 класів (початкова школа), 335 вчителів 5-12 класів, 90 викладачів закладів вищої освіти (УжНУ та інші).

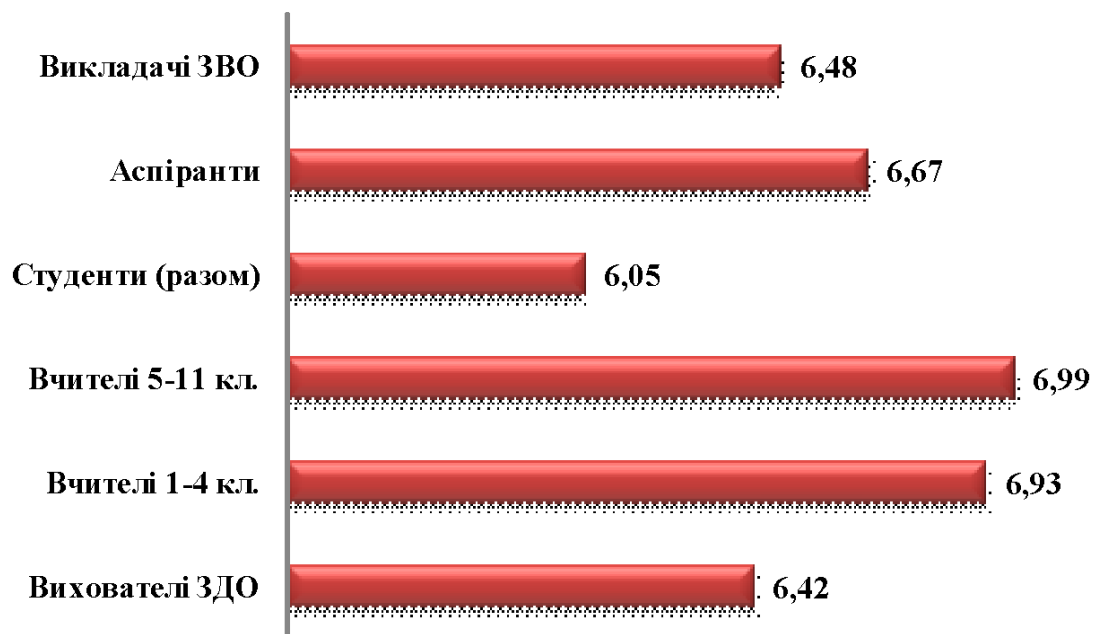

Рис. 1. Допитливість учасників освітнього процесу за результатами самооцінювання: дев'ятибальна шкала від 1 (низький рівень) до 9 (високий рівень).

Для математичного опрацювання всіх результатів використовували комп'ютерну програму IBM SPSS Statistics 23. У випадку опитування студентів-магістрантів отримані результати сумували для обох спеціальностей, оскільки є досить подібні, а також, аби збільшити обсяг вибірки.

Таблиця 2

Результати розрахунку t-критерію для незалежних вибірок
щодо рівня власної допитливості

№	Незалежні вибірки	t	Df	Sig.	MD
1	Вчителі 1-4 кл. – Студенти ДО+ПО	2,577	188	0,011	0,860
2	Вихователі ЗДО – Студенти ДО+ПО	0,939	252	0,349	0,350
3	Вчителі 5-12 кл. – Студенти СО	3,051	382	0,002	0,950
4	Вчителі 1-4 кл. – Вихователі ЗДО	2,238	358	0,026	0,511
5	Вчителі 5-12 кл. – Вчителі 1-4 кл.	0,336	481	0,737	0,065
6	Вчителі 5-12 кл. – Вихователі ЗДО	3,087	545	0,002	0,570
7	Студенти СО – Студенти ДО+ПО	0,069	89	0,945	0,031
8	Аспіранти – Студенти (разом)	2,293	236	0,023	0,619
9	Аспіранти – Викладачі ЗВО	0,704	235	0,482	0,196
10	Аспіранти – Вчителі 5-12 кл.	-1,615	480	0,107	-0,318
11	Викладачі ЗВО – Вчителі 5-12 кл.	-2,110	423	0,035	-0,513
12	Викладачі ЗВО – Студенти (разом)	1,331	179	0,185	0,430
13	Чоловіки – Жінки	-1,539	1130	0,124	-0,254
14	Заклад освіти (село/селище) – Заклад освіти (місто)	1,144	892	0,253	0,165
15	Вихователі ЗДО (село/селище) – Вихователі ЗДО (місто)	0,823	210	0,412	0,260
16	Вчителі 1-4 кл. (село/селище) – Вчителі 1-4 кл. (місто)	1,753	146	0,082	0,550
17	Вчителі 5-11 кл. (село/селище) – Вчителі	-1,261	333	0,208	-0,300

	5-11 кл. (місто)				
--	------------------	--	--	--	--

Позначення: t – t-критерій; df – ступені вільності; Sig. – значущість (двостороння/2-tailed); MD – середня різниця/Mean Difference.

На рис. 1 наведено середні бали за результатами самооцінювання власної допитливості учасників освітнього процесу. З нашого погляду, хоча обсяг вибірки є незначним, особливо, у випадку студентів, проте можемо виявити певні тенденції, зокрема: допитливість респондентів зростає у напрямку: магістранти (M=6,07) → вихователі ЗДО (M=6,42) → викладачі ЗВО (M=6,48) → аспіранти (M=6,67) → вчителі 1-4 класів (M=6,93) → вчителі 5-11 класів (M=6,99).

У табл. 1 наведено розрахункові дані t-критерію ($p \leq 0,05$) для незалежних вибірок. Приймали нульову гіпотезу, згідно з якою розходження між вибірками може зумовлюватися випадковими причинами, тобто вибірки приблизно однакові за дослідженими рівнями зручності. За освітнім рівнем спостерігаємо статистично значущі відмінності ($p \leq 0,05$) щодо допитливості для половини порівнюваних випадків п. 1, п. 3, п. 4, п. 6, п. 8, п. 11 (табл. 1), а для інших пар (п. 2, п. 5, п. 7, п. 9, п. 10, п. 12) такі відмінності відсутні. Також не виявлено статистично значущих відмінностей допитливості респондентів за ознакою статі (п. 13) і за місцем знаходження закладу освіти деяких респондентів (п. 14-п. 17). Викликає певне занепокоєння допитливість студентів (M=6,07), яку, з нашого погляду, бажано покращити (мотивація навчання [4], студентоцентроване навчання [5], використання сучасних методів діагностики навчання [6] тощо), аби наблизити до показників допитливості опитаних педагогів.

Список літератури:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Рекомендовано МОН України. Київ: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с. URL: <https://archive.org/details/velykyslovnyk/mode/1up>.

2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 374 с.
3. Кузіна О. Допитливість як етап пізнавальної активності дітей дошкільного віку. *Viae Educationis*, 2022. Vol. 1. N 3. С. 96-101. DOI: <https://doi.org/10.15804/ve.2022.03.10>. URL : <https://czasopisma.marszalek.com.pl/en/10-15804/ve#editors>.
4. Староста В. І., Попадич О. О. Мотивація навчальної діяльності студентів-першокурсників у процесі їх адаптації в умовах класичного університету. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2019. Вип. 2(45). С. 173-177. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/24913>.
5. Староста В.І. Студентоцентроване дистанційне навчання в ускладнених умовах (пандемія Covid-19, воєнний стан в Україні). *Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету»*, 2023. Вип. 14. С. 63-77. DOI: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2023.146>.
6. Староста В.І. (Не)комп'ютерно орієнтоване тестування у вищій школі: погляди учасників освітнього процесу щодо (не)зручності використання. *Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету»*, 2024. Вип. 16, С. 173-193. DOI: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2024.1612>.